

Komorowski, Paweł

Zebranie Grupy Roboczej ds. nauczania historii medycyny

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 30/2, 413-414

1985

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

i techniki w badaniach przeszłości. Wynika stąd wnioszek, że należy nie tylko mówić o potrzebie udziału historii nauki i techniki w programach badawczych, zredagowanych w formie tzw. problemów, lecz także wysunąć nowe programy, odpowiadające zmianom cywilizacyjnym i znaczeniu, jakie dla ich określenia i scharakteryzowania mają omawiane dziedziny wiedzy.

Prof. dr Jan Pazdur poruszył problem rodzenia się nowej epoki — jedności materii. Porównał ją do dawnych przełomowych epok — wynalazku druku i maszyn parowych.

Prof. dr Marian Plezia zwrócił z kolei uwagę na trudności w integracji historii nauk humanistycznych z technicznymi. Wynika ona z olbrzymiego postępu, a właściwie skoku techniki w odróżnieniu od minionych wieków, kiedy to zmiany następowały dużo wolniej.

Prof. dr Andrzej Abramowicz wspominał o rozwinięciu się, któremu towarzyszy ogólne zainteresowanie społeczne, tak zwanych paranauk znajdujących się często na pograniczu nauki i spekulacji naukowych (np. uzdrowiciele). Zjawisko to warte jest głębszego zainteresowania historyków nauki i techniki.

Na zakończenie dyskusji głos zabrał prof. A. F. Grabski oceniając referat dra E. Tomaszewskiego. Uznał go za interesujący i perspektywiczny. Stwierdził jednocześnie, iż — jego zdaniem — wymaga on pewnych uzupełnień, m.in. o problemy metodologiczne. Zwrócił także uwagę na trudności samej profesji historyka nauki i techniki.

W tzw. sprawach bieżących głos zabrał prof. A. Wiślicki, informując zebranych o działalności Towarzystwa Historii Techniki, które współpracuje z Naczelną Organizacją Techniczną wspierającą go finansowo i organizacyjnie. Towarzystwo liczy około stu członków. Organizuje sesje naukowe i odczyty, pragnie również podjąć działalność wydawniczą, ale brak jest na razie materiałów. O Towarzystwie Historii Techniki mówiła prof. I. Pietrzak-Pawłowska w aspekcie współpracy z historykami.

Kończąc posiedzenie prof. A. F. Grabski podsumował obrady oraz podziękował za uczestnictwo w zebraniu i wzięcie udziału w dyskusji.

Paweł Komorowski
(Warszawa)

ZEBRANIE GRUPY ROBOCZEJ DS. NAUCZANIA HISTORII MEDYCYNY

1.

W Instytucie Historii Nauki, Oświaty i Techniki PAN w Warszawie odbyło się 27 września 1984 r. kolejne posiedzenie Grupy Roboczej ds. nauczania historii medycyny*. Miało ono charakter czysto roboczy. Otworzył je prof. dr med. Tadeusz Brzeziński — redaktor naukowy powstającego podręcznika historii medycyny. Obecni byli także: prof. dr Irena Stasiewicz-Jasiukowa — wiceprzewodnicząca Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN, a jednocześnie przewodnicząca Komisji ds. nauczania historii nauki i techniki oraz dr med. Piotr Müldner-Nieckowski — redaktor naczelny PZWL. Na wstępie prof. T. Brzeziński zakomunikował o wycofaniu się ze współpracy prof. dra med. Romualda Gutta. W związku z tym stanął przed redaktorem naukowym problem znalezienia autora lub autorów do brakujących części podręcznika — dotyczących: rozwoju anatomii i fizjologii, interny, a także diagnostyki lekarskiej w XIX i XX w. Zebrani wskazywali kandydatów,

* „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” 1984 nr 2 s. 496—497.

którzy mogliby ewentualnie podjąć się napisania tych rozdziałów. Prof. T. Brzeziński zobowiązał się do przeprowadzenia rozmów z potencjalnymi autorami w możliwie krótkim czasie.

W dalszej części zebrania zostały przypomniane tytuły napisanych już rozdziałów (wersja robocza). I tak, A. Drygasa: *Główne koncepcje terapeutyczne. Lek i jego formy, sposób wytwarzania i dystrybucja*; T. Brzezińskiego: *Wiedza o budowie i czynnościach organizmu ludzkiego, kolejne etapy jej rozwoju*; T. Ostrowskiej: *Początki ruchu naukowego w medycynie. Akademie, towarzystwa i czasopisma naukowe*; B. Bujalowskiej: *Spontaniczny rozwój medycyny od empirii do medycyny kapłańskiej. Medycyna jako przedmiot kultu*; H. Kotulskiej-Skolimowskiej i M. Skolimowskiego: *Początki i rozwój przyrodolecznictwa*; E. Sieńkowskiego i T. Heinratha: *Chirurgia i położnictwo — etapy rozwojowe*. Autorzy ostatniego rozdziału zaproponowali, aby przypadającą im część materiału rozdzielić tematycznie na dwa oddzielne podrozdziały — przygotowywane osobno przez każdego z autorów. T. Brzeziński zaproponował przeciwko takiemu ujęciu tej części ze względu na podobieństwo oraz powtarzanie się niektórych tematów i problemów, np. septyka i antyseptyka. Obydwaj autorzy opowiadali się jednak nadal za propozycją, aby rozdział ten pisać oddzielnie.

Redaktor naczelny PZWL — dr P. Müldner-Nieckowski — przypomniał sprawy czysto techniczne, związane z powstawaniem opracowania, takie jak: nieprzekraczanie objętości przewidzianej umową, ilustracje czy wreszcie formalna strona samego maszynopisu.

Zebrani powrócili raz jeszcze do czasowych cezur podręcznika — do daty końcowej, zastanawiając się m.in., co jest historią, a co współczesnością medycyny. Padły propozycje zakończenia podręcznika na roku 1939. Większość uczestników spotkania opowiedziała się jednak za początkiem lat pięćdziesiątych. Zapronowano także, co zostało po dyskusji odrzucone, aby na końcu opracowania umieścić rozdział opisujący wszystko to, co działo się w naukach medycznych po dacie końcowej zaproponowanej przez autorów. Przyjęto jednak inne rozwiązanie — w każdym z rozdziałów zasygnalizowane będzie to, co dzieje się obecnie w danej specjalności.

Prof. T. Brzeziński przypomniał termin oddania rozdziałów. I część — koniec 1984 r.; II część — marzec 1985 r.

Na zakończenie posiedzenia zebrani autorzy wymienili między sobą napisane już rozdziały, aby w ten sposób zapoznać się „na gorąco” z powstałą częścią podręcznika.

2.

W dniu 9 stycznia 1985 r. w Państwowym Zakładzie Wydawnictw Lekarskich odbyło się następne spotkanie robocze grupy autorów powstającego podręcznika historii medycyny. Zebranie prowadził prof. T. Brzeziński. Poinformował on zebranych o aktualnym stanie prac nad podręcznikiem: m.in. napłynęły już recenzje powstałych rozdziałów. Z ich treścią zapoznał autorów T. Brzeziński, po czym przystąpiono do szczegółowego omawiania gotowych partii podręcznika w aspekcie uwag recenzentów. Poza uwagami merytorycznymi autorzy podręcznika rozważali problemy natury edytorskiej.

Na zakończenie spotkania wyznaczono termin następnego zebrania — początek kwietnia br.

Paweł Komorowski
(Warszawa)